

WILEY

The Scandinavian
Journal of Economics

"Grundrentelæren." Svar til professor Wicksell

Author(s): Wicksell and Wilhelm Keilhau

Source: *Ekonomisk Tidskrift*, Årg. 20, häft 4 (1918), pp. 134-137

Published by: Wiley on behalf of The Scandinavian Journal of Economics

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/3437471>

Accessed: 26-06-2016 07:16 UTC

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at

<http://about.jstor.org/terms>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Wiley, *The Scandinavian Journal of Economics* are collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Ekonomisk Tidskrift*

“Grundrentelæren.”

Svar til professor Wicksell.

Det er en av de forrettigheter en videnskapelig forfatter har, selv aa kunne ta til gjenmæle mot kritikken. Jeg vil faa lov til aa benytte mig av dette privilegium, og svare et par ord paa professor Wicksells artikkel om min bok »Grundrentelæren» i novemberheftet av »Økonomisk Tidsskrift».

Jeg er fuldt paa det rene med hvor vanskelig det er for en ung ukjent forfatter fra et fremmed land her i tidsskriftet aa ta op et ordskifte med en fremragende og anerkjent svensk økonom som Wicksell. Naar jeg likevel ber om plass for et motindlæg, er det fordi jeg ikke kan frigjøre mig fra det indtryk at professor Wicksell har gjort mig uret paa ikke saa faa punkter.

Jeg vil begynde med en indrømmelse. Professor Wicksell har ret i at min bok er skrevet for raskt. Der ligger aars studier bak. Men paa selve den formelle utarbeidelse fik jeg ikke mange maanederne. Jeg hadde nemlig lovet aa skrive indstillingen for Den norske Kornmonopolkommission, og maatte faa min egen avhandling fra mig för jeg tok fat paa det nye arbeide, som jeg först i disse dagene lægger sidste haand paa. Derfor har mangt og meget i »Grundrentelæren» faat en form som kunde været heldigere og fremfor alt varsommere, og enkelte av de opfatninger jeg har gjort mig til talsmand for, er ikke kommet tydelig nok til uttryk.

Naar enkelte vigtige avsnit er noget löst behandlet, skyldes dette imidlertid ogsaa en anden omstændighet, som professor Wicksell som anmelder burde gjort opmerksom paa, nemlig at »Grundrentelæren» bare er den første dogmekritiske del av et større arbeide. Den anden, rent teoretiske skal følge saa snart jeg faar tid og anledning til paany aa vie mine kræfter til videnskapelig produktion.

Mellem de ting jeg ikke er gaat særlig dypt ind paa fordi jeg maa ta spørsmålet op fra grunden av i denne min senere bok, er forholdet mellem teorien om det avtagende utbytte og grundrentelæren. Jeg tror forövrig Wicksell paa dette punkt gjengir mig paa en maate som maa sies aa være mindre prægnant. Det jeg har hævdet, er at grundrenter kan opstaa ogsaa naar dyrkningen utvides med stigende utbytte, saa sandt der bare produceres med forskjellige produktionsomkostninger. De grundrenter som opstaa naar dyrkningen utvides med faldende omkostninger, vil faa samme karakter som driftsherregvinsterne. Men der er ingen grund til aa negte at de virkelig er grundrenter.

Ogsaa min kritik av Ricardos fordelingslære hörer til de deler av min avhandling som er mindre grundig gjennomarbeidet. Jeg skal derfor holde professor Wicksell undskyldt for at han gjengir den paa en noget tendensiös maate.

Ricardo har som bekjendt sökt aa bevise hele sin vidtrækkende fordelingsteori ved et eneste taleksempel. Han tar en hvetedyrkning som utvides med synkende effektivitet. Ti arbeidere frembringer 180 enheter. Nye ti mand sættes ind, men faar bare et utbytte paa 170 enheter. Og slik fremdeles. Ricardos eksempel söker nu aa vise hvordan det pengeutbytte som denne hvetedyrkning kaster av sig, fordeles mellem grundrente, kapital og arbeide.

Professor Wicksell turde være enig med mig i at hvis dette eksempel skal bevise noget, maa det være riktig i sig selv. Eller anderledes uttrykt: Skal Ricardos eksempel gjøre krav paa aa være typisk for enhver fordeling, maa det ialfald være rigtig for hvetedyrkingen, — skal det ha værd som generel fordelingslære, maa det være korrekt som hveteteori.

Nu hævder Ricardo — og naturligvis med rette — at hvis effektiviteten synker, maa hvetepriisen op. Men hvorfor? Fordi produktionsomkostningerne er steget. Det er gjennom stigningen i produktionsomkostningerne at arbeidets synkende effektivitet paavirker driftsherrernes priskrav og derigjennem prisen. Men hvis stigningen i produktionsomkostningerne slaar priskravene fra driftsherrerne i veiret naar aarsaken er fald i effektiviteten, maa de gjøre det ogsaa naar aarsaken er stigning av arbeidslönnen. Som Wicksell rigtig bemerker, avviser Ricardo denne slutning. Mig forekommer det at den ikke lar sig avvise og at Ricardo heller ikke har anført fyldestgjörende grunde for sin avvisning. Det er dette min kritik av Ricardo gaar ut paa, og det er det standpunkt jeg her har gjort gjældende, som utgjör min »blåme».

Jeg hævder altsaa, at naar hvetearbeidernes lønninger stiger, saa vil der — *ceteris paribus* — være latente tendenser til stigende pris og til indskrænkning av dyrkningen. Det vil avhænge av efterspørslen hvilken tendens blir den sterkeste. Ricardo lar derimot farmerne fortsætte med stadig aa utvide dyrkningen, skjönt de stadig faar mindre og mindre igjen for det og uagtet ethvert ökonomisk motiv skulde avholde dem fra det. Det er paa grundlag av dette stadig fortsatte ökonomiske selvmord at Ricardo ruller op sine fremtidsspaadomme. Det er denne fremgangsmaate jeg i min avhandling spøkefuldt betegnet som genial og vanvittig.

Saa var det Turgot. Der gaar min fremstilling ut paa aa vise at det er en misforstaaelse fra senere tiders litteratur naar man har opfattet læren om produit net i Turgots form som en grundrenteteori. Ved utgangspunktet er nemlig produit net hos Turgot ikke noget andet end det overskudd av næringsmidler jordbrukerne kan avgi til de andre samfundsklasser. Men da maa produit net i industrien med logisk nödvendighet være det overskudd av industrivarer som industrien kan avgi til de andre næringsveier. Wicksell gjør sig lystig over denne tanke. Hans munterhet kunde sikkert været bedre anbragt. Fremragende forskere i ældre tider som von Jakob og Malthus har opfattet Turgots bestemmelse av landbrukets produit net paa samme maate som jeg. Og at vi her har aa gjøre med en ökonomisk realitet, burde de sidste tiders bitre erfaringer ha lært professor Wicksell. Naar tilförslerne svigter, er det nemlig netop det produit net bygderne kan avgi, som rationeringen i byerne maa bygges paa.

Ikke mere rammende er Wiksells andre angrep paa min fremstilling av fysiokraterne.

Jeg har nævnt at Turgot har bemerkninger som gir »omridsene av en tidsteori i kapitalrentelæren og i forbindelse dermed en fremstilling av den tankegang Rodbertus siden gjorde til hovedpunkt i sin jordrentelære». Wicksell trækker av denne bemerkning den ganske eiendommelige slutning at jeg har tillagt Rodbertus en tidsteori i kapitalrentelæren. Det maa her være mig tillatt aa returnere professor Wicksells karakteristik: »Det är svårt att driva förvirringen längre».

Men sine försök paa aa gjøre min bok latterlig har professor Wicksell drevet endnu længer. Han spotter over at jeg har skrevet at Rodbertus' grundrentelære er saa uriktig at jeg ikke bryr mig om aa motbevise den, men paa et andet sted skal ha bemerket at det er denne tankegang »som har sikret Rodbertus et navn i videnskapen». Sandelig,

om jeg hadde begaaet denne »blåme», vilde spotten været paa sin plass. Men i min bok lyder sætningen anderledes end i Wicksells citat. Det heter i »Grundrentelæren» — og ironien i det burde være aapenbar for enhver: » . . . som har sikret Rodbertus et navn i videnskapen som fremstiller av en original grundrentelære». For en kritiker som citerer paa den vis Wicksell har tillatt sig her, vil det altid være let aa bevise at en tankegang er næsten »aldeles värdelös».

* * *

Tilslut en enkelt bemerkning.

Det er rigtig at jeg ikke hadde læst professor Wicksells fremstilling av grundrentelæren da jeg skrev mit kapitel om Ricardo, noget jeg efterpaa i höi grad har beklaget.

Men det er ikke rigtig at jeg ikke har hat noget kjendskap til den svenske litteratur i emnet. Stor nytte under mine studier har jeg saaledes hat av professor Davidsons avhandling om jordrentelærens historie i Uppsala Universitets aarsskrift for 1880. Nu er der rigtignok ingen bibliografi i min bok. Det er dog en ubetinget feil at Davidsons fremstilling ikke er blit nævnt der. Siden jeg skriver i *Økonomisk Tidsskrift*, nytter jeg derfor med glæde leiligheten til aa bringe professor Davidson min tak for den hjælp hans avhandling har ydet mig.

Wilhelm Keilhau.

